

Referentiekader NAFT-kwaliteit (R-NAFT)

Dit referentiekader bevat de verwachtingen voor een kwaliteitsvolle NAFT-begeleiding dat het handelingskader voor de NAFT-werking biedt. Op basis hiervan ontwikkelen de zorg- en onderwijsinspecties in het schooljaar 2019-2020 een kader om de kwaliteit van de NAFT-werking na te gaan.

1. INLEIDING

WAT IS HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT?

Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit zet verwachtingen uit voor een kwaliteitsvolle NAFT-begeleiding. Het gaat om verwachtingen waar we het samen over eens zijn. Ze weerspiegelen de beleidskracht van de NAFT-aanbieders en waarderen de professionele NAFT-medewerkers. Het referentiekader is een aanvulling op de vigerende regelgeving. Het referentiekader biedt houvast en respecteert de autonomie van elke NAFT-aanbieder. De term 'jongere' heeft betrekking op elke leerling uit het secundair onderwijs bij wie ofwel schooluitval dreigt ofwel ongekwalificeerde uitstroom en dit omwille van pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen. Met de term 'school' bedoelen we elke onderwijsvorm (elke onderwijsinstelling).

WAAROM HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT?

Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit stimuleert NAFT-aanbieders om een eigen (kwaliteits)beleid te ontwikkelen. Het ondersteunt de dialoog tussen de verschillende partners: de NAFT-aanbieders, de scholen, de pedagogische begeleidingsdienst van de scholen, de CLB's, de ondersteuningsnetwerken, de andere (hulpverlenings)partners, de zorg- en onderwijsinspectie. Die dialoog is een cruciaal element om tot verdere ontwikkeling te komen. De NAFT-aanbieders kunnen het referentiekader gebruiken met het oog op hun eigen ontwikkeling. Het referentiekader wil in de eerste plaats de goede praktijken en inzichten die in de organisaties aanwezig zijn, versterken.

WAT STAAT IN HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT?

Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit beschrijft een aantal context- en inputkenmerken waarmee de NAFT-aanbieders best rekening houden bij het vormgeven van hun begeleiding. De kern van het referentiekader bestaat uit kwaliteitsverwachtingen. Ze zijn verdeeld over drie rubrieken: (1) resultaten en effecten, (2) bijdragen tot de ontwikkeling van de jongere en (3) beleid voeren. Iedere kwaliteitsverwachting wordt verduidelijkt in een kwaliteitsbeeld. Een kwaliteitsbeeld is beschrijvend, maar ook uitnodigend geformuleerd.

HOE LEES JE HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT?

De verschillende kwaliteitsverwachtingen staan in nauwe relatie met elkaar en grijpen op elkaar in. Het is belangrijk om het samenspel en het totaalbeeld van het referentiekader goed voor ogen te houden. De kwaliteitsverwachtingen zijn niet hiërarchisch geformuleerd. Het referentiekader geeft het totaalbeeld van een kwaliteitsvolle NAFT-werking. Niet alle kwaliteitsverwachtingen zijn daarom van toepassing voor elke jongere die een NAFT-traject volgt.

De begeleiding van de jongere vindt plaats in dialoog met de jongere en in samenwerking met de ouders en de school die de eerste verantwoordelijken zijn. De school staat in voor de interne leerlingenbegeleiding. De NAFT-aanbieder voorziet in aanvullende begeleiding en kan samenwerken met andere NAFT-aanbieders, externe diensten, instellingen en voorzieningen. De NAFT-aanbieder is niet de enige partner in de leerlingenbegeleiding, maar werkt complementair aan de school en de externe diensten. Het gaat hier om een gedeelde verantwoordelijkheid.

Om te kunnen inspelen op de diversiteit van de vragen, is het NAFT-aanbod breed. Om dat te kunnen waarborgen, kunnen verschillende NAFT-aanbieders samenwerken binnen een traject. Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit moet dan ook zo gelezen worden.

De rubriek 'bijdragen tot de ontwikkeling van de jongere' bestaat uit vier deelrubrieken: (1) kwaliteitsvolle begeleiding, (2) realiseren van een doelgericht aanbod, (3) ondersteunen van de school en (4) samenwerking met partners. De rubriek 'beleid' is onderverdeeld in vier deelrubrieken: (1) beleid op vlak van de begeleiding, (2) personeels- en professionaliseringsbeleid, (3) financieel, infrastructureel en materieel beleid en (4) kwaliteitsbeleid.

Elke rubriek of deelrubriek bevat kwaliteitsverwachtingen. Een kwaliteitsverwachting is een verwachting voor een kwaliteitsvolle begeleiding. Samen vormen de kwaliteitsverwachtingen het referentiekader voor NAFT-kwaliteit. Onder iedere kwaliteitsverwachting vind je een kwaliteitsbeeld. Een kwaliteitsbeeld verduidelijkt een kwaliteitsverwachting. Een kwaliteitsbeeld beschrijft welke elementen van belang zijn om een bepaalde kwaliteitsverwachting in te lossen.

VOORBEELD KWALITEITS-
VERWACHTING

De NAFT-aanbieder voert een financieel, infrastructureel en materieel beleid.

VOORBEELD KWALITEITS-
BEELD

De NAFT-aanbieder heeft zicht op de materiële en infrastructurele noden. Hij besteedt daarbij aandacht aan de bereikbaarheid van de infrastructuur, de afstemming op het aanbod en de veiligheid van de leer-, leef- en werkomgeving voor de jongere en de medewerkers. De NAFT-aanbieder wendt de toegekende middelen aan op basis van duidelijke en overlegde criteria in functie van de prioriteiten en de doelen die hij wil bereiken. Hij volgt de effecten van zijn financieel, infrastructureel en materieel beleid op.

HOE KREEG HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT VORM?

Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit is gebaseerd op de waardevolle inbreng van heel wat stakeholders waaronder jongeren, NAFT-begeleiders, leraren, CLB-medewerkers, pedagogisch begeleiders van scholen en vertegenwoordigers van verschillende netwerkpartners. Het referentiekader werd in cocreatie ontwikkeld. Dialoog, inspraak en (literatuur)studie stonden hierbij centraal.

WIE MAAKTE HET REFERENTIEKADER VOOR NAFT-KWALITEIT?

Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit is het resultaat van samenwerking tussen vertegenwoordigers van de NAFT-aanbieders, het agentschap Opgroeien, het departement Onderwijs en Vorming en de zorg- en onderwijsinspectie. Het referentiekader voor NAFT-kwaliteit kreeg vorm in het schooljaar 2018-2019.

DEFINITIES

We hanteerden volgende begrippen in het referentiekader.

Context: de context is de totale omgeving waarin iets zijn betekenis krijgt.

Persoonlijk netwerk: actoren uit het netwerk van de jongere die betekenisvol zijn voor het traject van de jongere (ouders, voogd, opvoedingsverantwoordelijken, sleutelfiguren ...). Indien bepaalde actoren uit het persoonlijk netwerk noodzakelijk zijn in functie van de begeleiding van de jongeren worden ze specifiek vermeld.

2. CONTEXT EN INPUT

CONTEXT

NAFT-aanbieders worden erkend door het agentschap Opgroeien en opgevolgd door de beleidsdomeinen 'Onderwijs en Vorming' en 'Welzijn'.

De NAFT-aanbieders zijn historisch gegroeid vanuit een welzijns- of onderwijscontext. Afhankelijk van de NAFT-aanbieder is er expertise opgebouwd vanuit time-outprojecten, persoonlijke ontwikkelingstrajecten of voortrajecten. De historische context heeft hun werking, doelgroep, aanbod en samenwerkingsverbanden bepaald, maar ook hun personeelsbezetting en de beschikbare middelen en infrastructuur.

Elke NAFT-aanbieder functioneert vanuit een specifieke context. Onder context verstaan wij:

- bestuur, structuur en administratie
- infrastructuur
- financiële middelen
- regelgeving
- werkingsgebied: de ligging en spreiding van de vestigingsplaatsen (hoofdstedelijk, stedelijk, landelijk of een combinatie) en de demografische context van het werkingsgebied
- ...

INPUT

Elke NAFT-aanbieder functioneert vanuit een specifieke input. Onder input verstaan wij:

- personeelskenmerken van de NAFT-aanbieder
- kenmerken van de jongeren zoals context, persoonlijk netwerk, competenties en ondersteuningsbehoeften
- kenmerken van de scholen zoals de leerlingenpopulatie, klasgroepen, onderwijsvormen en het zorgbeleid
- kenmerken van de schoolteams
- ...

3. KWALITEITSVERWACHTINGEN EN KWALITEITSBEELDEN

De NAFT-aanbieder bereikt resultaten en streeft naar effecten.
De NAFT-aanbieder bereikt resultaten voor de begeleiding van de jongere.
De NAFT-aanbieder draagt maximaal bij tot de positieve ontwikkeling van de jongere. Een kwaliteitsvolle begeleiding ondersteunt de jongere en/of de klasgroep met het oog op een maximale (her)aansluiting bij het schooltraject. De NAFT-aanbieder volgt op of de vooropgezette doelstellingen worden bereikt en of deze resulteren in de beoogde effecten. De bespreking van de resultaten is even belangrijk als het resultaat op zich om de context waarin de begeleiding plaatsvindt te duiden.
De NAFT-aanbieder bereikt resultaten voor de schoolondersteunende werking.
De NAFT-aanbieder ondersteunt het schoolteam om een positieve (re)integratie in het onderwijs op maat van elke jongere mogelijk te maken. De ondersteuning draagt bij tot de verbinding tussen de jongere en de school en versterkt de school in de omgang met de jongere. De NAFT-aanbieder volgt de resultaten van zijn begeleiding op om het bereiken van de vooropgezette doelstellingen na te gaan. Een kwaliteitsvolle ondersteuning van het school- en lerarenteam draagt mee bij tot het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten.
De NAFT-aanbieder streeft naar betrokkenheid en tevredenheid van de jongere, de klasgroep, de ouders en de school.
De betrokkenheid wordt gestimuleerd doordat de NAFT-aanbieder laagdrempelig werkt, transparant is, regelmatig informeert, de gedragenheid van het traject en de gedeelde verantwoordelijkheid van de jongere, klasgroep, ouders en school bewaakt. Afhankelijk van het traject formuleren de jongere, de klasgroep, de ouders en/of de school doelen, bepalen ze op welke wijze deze behaald worden en nemen ze een engagement op. Het behalen van de vooropgestelde doelstellingen heeft een impact op de tevredenheid. DE NAFT-aanbieder heeft zicht op de tevredenheid van de verschillende betrokkenen en wendt deze informatie aan om de werking bij te sturen.
De NAFT-aanbieder streeft naar effecten op langere termijn.
De NAFT-aanbieder draagt maximaal bij tot de ontwikkeling van de jongere en begeleidt hem in de richting van een gekwalificeerde uitstroom. Daartoe ondersteunt hij ook school- en lerarenteams om de (re)integratie van de jongere in het onderwijs alle kansen tot slagen te bieden. De NAFT-aanbieder tracht door meetbare elementen zicht te krijgen op de kwaliteit en de effecten van het aanbod. Om een volledig beeld te krijgen van het behaalde resultaat is respons van de verschillende betrokkenen vereist. Ook bij de verwerking en het gebruik van de resultaten is het nodig met dit onderscheid rekening te houden. In welke mate effecten op langere termijn bereikt worden, hangt ook af van factoren waar de NAFT-aanbieder weinig impact op heeft. Bepalende factoren zijn: de context waarbinnen de resultaten tot stand komen, de interactie en de wisselwerking tussen de verschillende factoren en actoren.

De NAFT-aanbieder draagt bij tot de ontwikkeling van de jongere en begeleidt hem bij een gekwalificeerde uitstroom.
De NAFT-aanbieder biedt kwaliteitsvolle begeleiding aan de jongere die buiten het onderwijs (dreigt te) vallen.
De NAFT-aanbieder geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en maakt gebruik van passende methodieken.
De NAFT-aanbieder heeft een visie op kwaliteitsvolle NAFT-begeleiding die vertrekt van een krachtgerichte, oplossingsgerichte, emancipatorische, doelgerichte en integrale benadering. De visie is afgestemd op de eigenheid van de doelgroep en het regionale netwerk. De visie bepaalt het

<p>vormgeven van het begeleidingsaanbod en de werking van de NAFT-aanbieder. Daarnaast biedt de visie een kader om trajecten op maat vorm te geven en wordt ze vertaald in een praktijkgericht, methodisch en empirisch of theoretisch onderbouwd aanbod. De NAFT-aanbieder stelt in functie van de specifieke begeleidingsnoden een flexibele combinatie van verschillende methodes samen.</p>
<p>De NAFT-aanbieder voorziet in een traject op maat van de jongere, een groep jongeren of een klasgroep.</p>
<p>Maatwerk veronderstelt een continue vraagverheldering. Van bij de start worden minstens de jongere(n), zijn persoonlijk netwerk, de school en het CLB betrokken. De verkregen informatie geeft vorm aan het traject op maat. Trajecten zijn dynamisch en worden aangepast aan de actuele situatie. Ze sluiten qua inhoud, duur en methodieken zo nauw mogelijk aan bij de competenties, vaardigheden, doelstellingen, noden en verwachtingen van de jongere(n), zijn persoonlijk netwerk, de school en het CLB. Indien nodig wordt voorzien in individuele contacten met de jongere(n). De NAFT-aanbieder besteedt aandacht aan het afsluitproces en de eventuele nazorg.</p>
<p>De begeleiding is gericht op het herstel van een positief contact van de jongere met zichzelf, zijn persoonlijk netwerk en de maatschappij.</p>
<p>Het werken aan het zelfvertrouwen, het zelfbeeld en het geloof in eigen groeipotentieel staan centraal in de begeleiding. Succeservaringen dragen hiertoe bij. Die succeservaringen ondersteunen de jongere ook in zijn contacten met zijn persoonlijk netwerk en de maatschappij. De jongere ontdekt zijn talenten en maakt die ook zichtbaar. Vanuit een herwonnen (zelf)vertrouwen en de opgebouwde sterktes groeit opnieuw het vertrouwen in zichzelf en in de samenleving.</p>
<p>De begeleiding is gericht op relationele verbinding.</p>
<p>De NAFT-begeleider ontwikkelt een positieve, professioneel nabije band met de jongere. De eerste contacten met de NAFT-begeleider vormen een belangrijke basis voor het ervaren en opbouwen van vertrouwen. Luisteren naar (het verhaal van) de jongere verhoogt de betrokkenheid en creëert verbondenheid. Het ontwikkelen van een positieve binding tussen de jongere en de NAFT-begeleider ondersteunt het verdere traject.</p>
<p>De begeleiding is doelgericht en zet in op de versterking van de jongere en de klasgroep.</p>
<p>De NAFT-begeleider, de jongere en zijn persoonlijk netwerk bepalen samen prioriteiten, stellen duidelijke doelen en maken afspraken over hoe ze die doelen willen bereiken. Vanuit de kwaliteiten van de jongere worden stappen gezet naar zelfreflectie, analyse en remediëring. De acties zijn gericht op het versterken van de persoonlijkheid en het probleemoplossend vermogen van de jongeren en/of het versterken van de klasgroep.</p> <p>De NAFT-begeleider zoekt aansluiting bij de kracht en energie van de jongere en zijn persoonlijk netwerk, gaat samen met hem op zoek naar hulpbronnen en bouwt samen aan ieders groei. De jongere en zijn persoonlijk netwerk worden zoveel mogelijk gestimuleerd in hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheid en bepalen mee wat ze willen bereiken.</p>
<p>De NAFT-aanbieder stelt het belang van de jongere centraal met toepassing van het beroepsgeheim en de rechten van de minderjarige in de hulpverlening.</p>
<p>De NAFT-aanbieder stelt het belang van de jongere voorop. Dat belang wordt in dialoog met de jongere vastgelegd en wordt doorheen heel het traject opnieuw bepaald, in relatie tot de concrete situatie en in interactie met alle betrokkenen. De NAFT-begeleider respecteert tijdens de begeleiding alle rechten van de jongere. Het belang van de jongere staat steeds centraal in de samenwerking met de ouders, de school, het CLB en de andere betrokkenen. De NAFT-begeleider gaat discreet om met de verworven informatie, is transparant en houdt zich aan het (gedeeld) beroepsgeheim. De NAFT-begeleider handelt met respect voor de intellectuele en fysieke integriteit van de jongere, zijn overtuiging en geloof en die van zijn context. De NAFT-aanbieder wisselt enkel gegevens uit indien dit echt nodig is en met instemming van de jongere. Daarbij staan de aard en de hoeveelheid van de gegevens in verhouding tot de noodzaak.</p>
<p>De NAFT-aanbieder werkt laagdrempelig.</p>

De NAFT-aanbieder zorgt voor een goede bereikbaarheid en een zo laag mogelijke instapdrempel. Een grote bereikbaarheid en beschikbaarheid verhogen de betrokkenheid voor alle doelgroepen en bieden garanties op gelijke kansen. Indien nodig faciliteert de NAFT-aanbieder de inschrijving in een school en de contacten met het CLB. Een vlotte aanmelding door het CLB, een laagdrempelig contact met de jongere, zijn persoonlijk netwerk en een snelle opstart van de begeleiding vormen de basis voor het traject. Het onthaal bestaat uit een direct contact en is indien nodig aanklampend. De jongere krijgt op een laagdrempelige manier informatie over de verwachtingen en de inhoud van zijn traject. Indien nodig is er ruimte om de jongere tot rust te laten komen en voorwaarden te creëren om te functioneren binnen de NAFT-werking. Gedurende het volledige traject garandeert de NAFT-begeleiding een laagdrempelige werking. De NAFT-aanbieder is transparant en communiceert helder over de NAFT-werking en het aanbod in functie van het verhogen van de toegankelijkheid en van een goed afgestemde samenwerking met de verschillende actoren.

De NAFT-aanbieder realiseert een doelgericht aanbod voor de jongere.

De NAFT-aanbieder voorziet in een aanbod dat doelgericht inzet op de ontwikkeling van persoonlijke en sociale vaardigheden en attitudes.

De NAFT-aanbieder stelt op basis van de gedetecteerde noden een gecombineerd en maatgericht traject op met duidelijke doelen en engagements. Via diverse activiteiten gericht op de fysieke, mentale en psychische ontplooiing worden sleutelcompetenties getraind.

De NAFT-aanbieder voorziet in een aanbod dat doelgericht inzet op de ontwikkeling van schoolse en beroepsgerichte vaardigheden en attitudes.

De NAFT-aanbieder zet in op het ontwikkelen en versterken van specifieke schoolse en beroepsgerichte vaardigheden en attitudes. Het traject is gericht op de schoolse, maatschappijgerichte en/of arbeidsgerichte aansluiting. Er worden activiteiten georganiseerd die de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van de jongere in de maatschappij bevorderen. De NAFT-aanbieder werkt samen met de jongere mogelijke drempels weg en zorgt op die manier voor een optimale overgang naar een opleiding.

Het aanbod bestaat uit verschillende werkvormen.

Om het traject van de jongere vorm te geven, gebruikt de NAFT-aanbieder verschillende werkvormen. Deze zijn individueel en groepsgericht en worden in verschillende leeromgevingen georganiseerd. De werkvormen zijn een middel om een bepaalde doelstelling te bereiken. De werkvormen worden consequent afgestemd op de mogelijkheden, de belangstelling en de noden van de jongere.

Er is aandacht voor voldoende afwisseling in de gehanteerde werkvormen. Naast deze werkvormen voorziet de NAFT-aanbieder ook, indien nodig, in individuele begeleiding en coaching.

De inhoud van het aanbod speelt in op de noden, vragen en interesses van de jongere.

Het NAFT-aanbod is voldoende breed en speelt in op de diversiteit van de vragen en de trajecten. De NAFT-aanbieder werkt voor de samenstelling van een maatgericht traject eventueel samen met andere regionale NAFT-aanbieders. Het aanbod is variabel en laat de jongere toe zijn eigen potentieel te ontdekken in functie van een positieve aansluiting met een opleidings-, vormings- en/of arbeidsgerelateerd traject. Het NAFT-traject speelt flexibel in op de noden van de jongere. De in- en uitstroom verloopt vlot en de duur en intensiteit van het traject zijn afgestemd op de individuele begeleidingsnoden, d.w.z. zo kort mogelijk en zo lang als nodig. Tussentijdse evaluatiemomenten met de betrokkenen leiden tot stappen vooruit of terug, inhoudelijke bijstellingen en het verlengen of verkorten van het traject. Het behouden en versterken van de band met de school/het onderwijs zijn daarbij steeds het uitgangspunt.

De NAFT-aanbieder ondersteunt de school.

De NAFT-aanbieder werkt complementair aan de school, de pedagogische begeleidingsdienst en het ondersteuningsnetwerk.

De begeleiding van de jongere is steeds een gedeelde zorg waarin de jongere, de ouders, de school, het CLB, de NAFT-aanbieder en andere actoren, elk vanuit hun eigen rol, een gezamenlijke

<p>verantwoordelijkheid dragen. De NAFT-aanbieder werkt aanvullend ten aanzien van de school, de pedagogische begeleidingsdienst en het ondersteuningsnetwerk, maar de school blijft de eindverantwoordelijke voor de leerlingenbegeleiding van de jongere. Dit impliceert een duidelijke taakverdeling tussen de NAFT-aanbieder, de school, de pedagogische begeleidingsdienst en het ondersteuningsnetwerk. De NAFT-aanbieder biedt aan de jongere, die tijdelijk voltijds of deeltijds intensieve begeleiding nodig heeft, een traject gericht op de re-integratie binnen de school. Tegelijkertijd ondersteunt de NAFT-aanbieder het lerarenteam. Deze ondersteuning versterkt de school in de omgang met de jongere en is afgestemd op de leerlingenbegeleiding en op de eventuele schoolondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst en van het ondersteuningsnetwerk.</p>
<p>De NAFT-aanbieder zet steeds in op het voorkomen van vroegtijdige schooluitval.</p>
<p>De schoolondersteuning vertrekt altijd vanuit een nood die voortvloeit uit een individueel, groeps- of klastraject. De schoolondersteuning is gericht op het structureel werken aan verbondenheid met de jongere, op herstelgericht werken, op het verminderen van problematische afwezigheden en schoolse vertraging.</p>
<p>De ondersteuning bestaat uit het versterken van het zorgbeleid op de school, het werken aan de positieve leraar-jongere relatie en aan het verstevigen van het klasmanagement.</p>
<p>De school is de eerste verantwoordelijke voor een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. De NAFT-ondersteuning start vanuit een nood die voortvloeit uit een individueel begeleidingstraject. De NAFT-aanbieder draagt bij tot het uitbouwen van een zorgstructuur op school. Daarbij vormen wederzijds vertrouwen, openheid en het erkennen van elkaars expertise randvoorwaarden voor een effectieve en duurzame samenwerking. De schoolondersteuning bestaat uit het ondersteunen, het professionaliseren en het coachen van de school/het lerarenteam.</p>
<p>De NAFT-aanbieder ondersteunt de school/het lerarenteam tijdens en na een NAFT-begeleiding.</p>
<p>Een NAFT-traject wordt preventief of remediërend ingezet voor één of meer jongeren samen of met één of meer scholen. Een NAFT- traject kent diverse invullingen. Zowel de duur als de inhoud wordt op maat van de jongere en de school ingevuld. Bij de opstart wordt de ondersteuningsvraag verhelderd en samen met de betrokkenen afgebakend. De achtergrond, motivatie, krachten en werkpunten worden besproken en de engagementen en de doelen van de betrokkenen worden bepaald. De NAFT-aanbieder ondersteunt de school en het lerarenteam op duurzame wijze en is gericht op een verbindend schoolklimaat. Het behouden en versterken van de band tussen de school en de jongere zijn fundamenteel. Ook tijdens de begeleiding van de jongere buiten de school zet de NAFT-aanbieder in op de verbinding tussen de jongere en de school/het lerarenteam. De terugkeer van de jongere wordt zorgvuldig voorbereid en opgevolgd zodat de positieve (re-)integratie in het onderwijs alle kansen krijgt. De NAFT-begeleider geeft tips en adviezen vanuit zijn kennis en ervaring. Hij ondersteunt de school in het evalueren van de NAFT-trajecten met het oog op een duurzaam effect. De NAFT-ondersteuning draagt zo bij tot een andere kijk op de jongere en zijn ondersteuningsnoden.</p>
<p>De NAFT-aanbieder geeft de begeleiding vorm samen met de jongere, zijn persoonlijk netwerk, de school, de CLB's en andere externen.</p>
<p>De participatie van de jongere en zijn persoonlijk netwerk vormen de basis bij de begeleiding.</p>
<p>Participatie houdt in: geïnformeerd zijn, mee denken, mee beslissen, mee uitvoeren en mee evalueren. De NAFT-aanbieder stimuleert de jongere en zijn persoonlijk netwerk tot interactie en erkent hem als actieve partner. Het persoonlijk netwerk kan de jongere tijdens het traject beter ondersteunen wanneer het erbij betrokken wordt.</p> <p>De participatie van de jongere en zijn persoonlijk netwerk zijn belangrijk doorheen het hele traject. Gedurende het traject wordt naar de jongere geluisterd en rekening gehouden met zijn mening en context. De jongere en zijn persoonlijk netwerk krijgen reële inspraak bij de opmaak van de doelstellingen en de evaluatie ervan.</p>
<p>De NAFT-aanbieder werkt samen met het persoonlijk netwerk van de jongere.</p>

Van bij de start van het traject wordt het persoonlijk netwerk van de jongere betrokken. Naast de school- en thuiscontext kunnen ook figuren uit het persoonlijk netwerk van de jongere belangrijk zijn. Via regelmatige contacten met het persoonlijk netwerk zet de NAFT-aanbieder in op het behouden, herstellen en versterken van de band tussen de jongere en zijn persoonlijk netwerk. Binnen de samenwerking zijn wederzijds vertrouwen, duidelijke afspraken, open communicatie, transparantie en het responsabiliseren van het persoonlijk netwerk van de jongere belangrijk om te komen tot een gedeelde verantwoordelijkheid en een gedeeld doel. De samenwerking wordt bestendig door regelmatige contacten en indien nodig door extra overleg met alle actoren.

De NAFT-aanbieder werkt samen met de school.

Om het traject van de jongere optimaal te laten verlopen, werkt de NAFT-aanbieder samen met de school. Het gaat om een gedeelde verantwoordelijkheid waarbij de school steeds de eindverantwoordelijke blijft voor de begeleiding van de jongere. De focus van de samenwerking ligt op het versterken van de school in de omgang met de jongere en op het bevorderen van de (re-)integratie van de jongere in het onderwijs. Dit kan enkel in een sfeer van openheid en vertrouwen. Overleg en heldere communicatie, informatie-uitwisseling en duidelijke afspraken over de te bereiken doelen, het engagement van de school en een duidelijke taakverdeling zijn noodzakelijk om het flexibel traject van de jongere doelgericht vorm te (blijven) geven.

De NAFT-aanbieder werkt samen met het CLB.

De NAFT-aanbieder werkt samen met de school en overlegt structureel met het CLB. Het CLB heeft een draaischijffunctie gedurende het hele traject. Het CLB is de aanmelder voor een NAFT-aanbod. Tussen de NAFT-aanbieder en het CLB zijn er eenduidige en transparante afspraken over de aanmelding, het bepalen van de doelen, de opvolging van het traject, de nazorg en de evaluatie. Heldere en systematische communicatie tussen de NAFT-aanbieder en het CLB zijn cruciaal voor een goede afstemming. De NAFT-aanbieder stelt de relevante informatie over het traject met de jongere ter beschikking van het CLB in het kader van de terugkoppeling naar de school en naar eventuele vervolghulp.

De NAFT-aanbieder werkt samen met andere actoren.

De NAFT-aanbieder werkt samen met regionale actoren om meer mogelijkheden op maat van de jongere, klas en/of school te bieden, dit zowel voor activiteiten binnen het NAFT-aanbod als voor een eventuele doorverwijzing naar een passend aanbod. Een goed uitgebouwd partnerschap vergemakkelijkt doorverwijzingen in beide richtingen. De samenwerking is transparant voor alle betrokkenen. Een goede afstemming begint bij een open communicatie en wordt bestendig door het structureel inbouwen van overlegmomenten met alle actoren die betrokken zijn bij het traject. Het is belangrijk dat de samenwerking steeds in functie staat van het traject van de jongere.

De NAFT-aanbieder voert een beleid, rekening houdend met zijn context- en inputkenmerken.

De NAFT-aanbieder voert een transparant, participatief en innovatief beleid op het vlak van begeleiding en communiceert actief over zijn werking met alle betrokkenen.

De NAFT-aanbieder ontwikkelt en expliciteert zijn waarden, missie en visie. Hij houdt daarbij rekening met de regelgeving, de context- en inputkenmerken van de regio. De NAFT-aanbieder streeft duidelijke en gedragen doelen na en ontwikkelt een strategie. Hij stimuleert alle medewerkers om zich hiervoor in te zetten en doet dat in een cultuur waarin participatie en dialoog belangrijke elementen zijn. De NAFT-aanbieder initieert veranderingen om de kwaliteit van zijn werking te verbeteren. In het beleid van de NAFT-aanbieder is er aandacht voor de kwaliteit van de begeleidings- en de ondersteuningstrajecten. Dit wordt vertaald in de keuzes die de NAFT-aanbieder maakt met betrekking tot het personeels- en professionaliseringsbeleid, het financieel, infrastructureel en het materieel beleid en het kwaliteitsbeleid. De NAFT-aanbieder communiceert actief over zijn doelen, resultaten, effecten en ontwikkelingen in de werking.

De NAFT-aanbieder voert een personeels- en professionaliseringsbeleid.

De NAFT-aanbieder gebruikt doordachte criteria bij het aanwerven en inzetten van medewerkers. Hij zet in op de competenties van het team en streeft naar stabiliteit in het team. De NAFT-aanbieder voert formele en informele gesprekken met de medewerkers en heeft aandacht voor ondersteuning en coaching. De medewerkers krijgen feedback over de manier waarop ze hun opdracht vervullen. Zo toont de NAFT-aanbieder dat hij de inspanningen van de medewerkers waardeert. De NAFT-aanbieder voert een transparant en rechtvaardig evaluatiebeleid. De NAFT-aanbieder ontwikkelt een systematisch professionaliseringsbeleid. Hierbij staan de prioritaire doelen van de NAFT-aanbieder en de professionaliseringsnoden van de medewerkers centraal. De NAFT-aanbieder bevordert de professionele dialoog, de reflectie over multidisciplinaire interventies en biedt hierbij de nodige ondersteuning. Interne en externe expertisedeling en intervisie worden gestimuleerd. De NAFT-aanbieder moedigt de implementatie van professionaliseringsinitiatieven aan en volgt de effecten ervan op. Beginnende medewerkers krijgen een passende begeleiding.

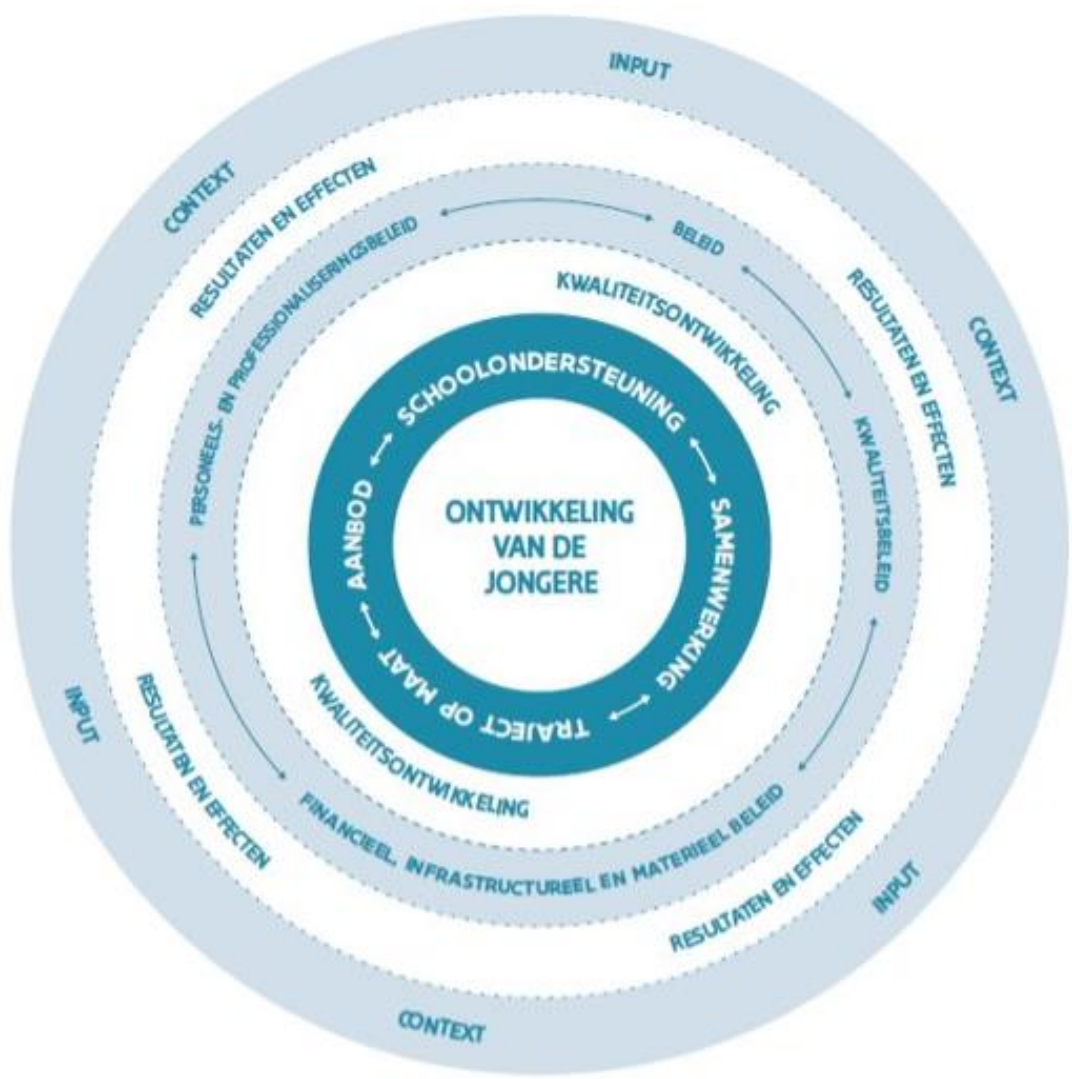
De NAFT-aanbieder voert een financieel, infrastructureel en materieel beleid.

De NAFT-aanbieder heeft zicht op de materiële en infrastructurele noden. Hij besteedt daarbij aandacht aan de bereikbaarheid van de infrastructuur, de afstemming op het aanbod en de veiligheid van de leer-, leef- en werkomgeving voor de jongere en de medewerkers. De NAFT-aanbieder wendt de toegekende middelen aan op basis van duidelijke criteria in functie van de prioriteiten en de doelen die hij wil bereiken. Hij volgt de effecten van zijn financieel, infrastructureel en materieel beleid op.

De NAFT-aanbieder voert een participatief kwaliteitsbeleid en evalueert zijn werking op cyclische wijze.

De NAFT-aanbieder streeft vanuit een gedragen visie duidelijke doelen na en ontwikkelt hiervoor een strategie binnen de contouren van de regelgeving. Het kwaliteitsbeleid komt participatief tot stand. Participatie en open dialoog zijn belangrijke elementen om de betrokkenheid van de medewerkers te verhogen. De NAFT-aanbieder onderzoekt, borgt en optimaliseert op systematische en cyclische wijze de kwaliteit van de werking. Bij het analyseren en evalueren van zijn kwaliteit gebruikt de NAFT-aanbieder diverse relevante bronnen en betreft hij de belanghebbenden. De resultaten en de effecten vormen hierbij, samen met de context- en inputkenmerken, het uitgangspunt.

4. VISUELE VOORSTELLING

5. LITERATUURLIJST

Vlaamse Regering: Ministers Crevits, Vandeurzen en Muyters (2016). *Conceptnota 'Samen tegen schooluitval'*.

Cole E., Sel K., D'Oosterlinck F., Vandeveldde S. (2015) *Boek Samen schooluitval voorkomen* Lannoo Campus.

De Clerck (2008). *Onderzoeksrapport: Time out in 2008*.

De Wree E., Vandenberghe T., Ceunen B. (2018). *Boek Stevige wortels, sterke vleugels - Werken met jongeren rond zelfbeeld, motivatie, grenzen, rust, krachten en verantwoordelijkheid*. Oud-Turnhout - 's Hertogenbosch Gompel & Svacina.

Deklerck J., Put J., Roeyers E., Veerdonck E., Deboutte G. (2008). *Onderzoeksrapport beleidsindicatoren time-out in het onderwijs*. Departement Onderwijs en Vorming en Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Dekocker V., Sodermans A. K. (2018) *Leren dual leren* Acco.

Emmaus (2018) Visietekst: Pedagogische profiel Dienst School Pro (NAFT & SWAT).

Ervaringen uit try-outs in de Centra Deeltijdse Vorming en kennismakingsbezoeken bij NAFT-aanbieders.

ESF en Hefboomkrediet (2012). Handboek opgemaakt in het kader van het IPOP-project. *Een stevige basis voor persoonlijke ontwikkeling*.

ETI (2009). An Evaluation of the Belfast Education and Library Board Outreach Youth Provision.

Etion (2016). Inspiratienota 90A: *Het systeem dual leren, vloek of zegen*.

Integrale jeugdhulp, kinderrechtswinkel (2008). Werkmap: Aan de slag met het decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

Messing C., van Deen D., Wienke D. (2004). *Evaluatierapport time out-voorzieningen in het voortgezet onderwijs in Amsterdam*. Landelijk centrum onderwijs en jeugdzorg Amsterdam.

NAFT-aanbieders + CLB Halle (2018). Engagementsverklaring NAFT Halle.

NAFT-aanbieders (2016). *Een ontwikkelingstraject voor jongeren ter preventie van schooluitval*. Module ontwikkeling partnerschap Onderwijs en Welzijn.

NAFT-aanbieders en CLB's (2019). *Draaiboek samenwerking NAFT-CLB*.

Onderwijsinspectie - Onderwijsspiegel + bijlage (2013). *Leren en werken: onze bevindingen over de beleidsdoelen (try-out centra deeltijdse vorming)*. Brussel: Vlaamse Onderwijsinspectie.

SERV (2017). Advies: *Dual leren en de aanloopfase*.

Van Steenwinckel J. M. (2018). *Wegen naar nieuwe kansen: Leidraad bij de preventie van en omgang met regel- en normovertredend gedrag (een handvat voor de samenwerking school-CLB)*. Netwerk Samen tegen Schooluitval Vlaams-Brabant.

Vandekinderen C., Roets G., Van Keer H., Roose R. (2015). *Chapter 15: The capability for education*. Report to the European Commission.

Vandekinderen C., Roets G., Van Keer H., Roose R. (2015). *Het vermogen tot leren: een kwalitatief onderzoek in de context van het systeem leren en werken in Gent*. Welwijs.

Vandekinderen C., Roets G., Van Keer H., Roose R. (2017). *Tackling social inequality and exclusion in education: From human capital to capabilities*. International Journal of Inclusive Education.

Vettenburg & Vandewiele (2003). *Onderzoeksrapport: Methodieken wetenschappelijk geëvalueerd en bestudeerd*.

Vlaamse overheid (2018). Nota: *Aanloofase*.

Vlor (2018). *Advies over de aanloofase in duaal leren*.

6. MEDEWERKERS, GERAADPLEEGDE STAKEHOLDERS EN ACADEMICI

Het is onmogelijk om alle stakeholders en medewerkers die bij de ontwikkeling van het referentiekader voor NAFT-kwaliteit betrokken waren te vernoemen. Hieronder vind je een korte beschrijving van de doelgroepen, de deelnemers aan de focusgroepen, de stuurgroep, de werkgroep en de leescommissie.

Geraadpleegde stakeholders

Jongeren vanuit de verschillende NAFT-organisaties (Aura, Arktos, Elegast, Jes, Groep Intro) in verschillende Vlaamse regio's, kennismakingsbezoeken bij verschillende NAFT-aanbieders (Arktos en Elegast)

Focusgroepen

AGODI – LOP-ondersteuners, Flankerend onderwijs Antwerpen, NAFT-aanbieders (Abrusco, Apart, Arktos, Aura, Cirkant, Elegast, Groep Intro, Koïnoor, Oranjehuis, Profo), Netwerken tegen schooluitval (Antwerpen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen), Voorzieningen Bijzondere jeugdzorg (vzw Ruyskensveld en vzw Emmaüs), medewerkers van CLB's, scholen en CLW's, onderwijsregisseurs en pedagogische begeleidingsdiensten

Stuurgroep

Peter Béatse (Lejo), Katrien Bonneux (Departement Onderwijs en Vorming), Sabine Bourgeois (Oranjehuis), Hilde De Nil (Zorginspectie), Eveline De Wree (Elegast), Leen Goossens (Zorginspectie), Franky Hiele (Profo), Carl Lamote (Departement Onderwijs en Vorming), Ludo Lemahieu (Aura), Emilie Leroi (Departement Onderwijs en Vorming), Bart Maes (Onderwijsinspectie), Geert Michiels (Agentschap Jongerenwelzijn), Hilde Ooms (Zorginspectie), Vera Timmers (Onderwijsinspectie), Els Vaneffelterre (Jes), Regine Vandervee (Onderwijsinspectie), Erik Vanwoensel (Arktos) en Herman Verhelst (Groep Intro)

Werkgroep

Hilde De Nil (Zorginspectie), Emilie Leroi (Departement Onderwijs en Vorming), Geert Michiels (Agentschap Jongerenwelzijn), Hilde Ooms (Zorginspectie), Vera Timmers (Onderwijsinspectie) en Regine Vandervee (Onderwijsinspectie)

Interne en externe leescommissie

Kris Clijsters (vzw Cachet), Etienne Gielen (Onderwijsinspectie), Els Meert (Voorzieningenbeleid), Carine Steverlynck (Onderwijsinspectie), Stef Van Eekert (Zorginspectie), Bieke Vander Elst (Onderwijsinspectie), Trui Van Rie (Onderwijsinspectie), Martine Zaman (Onderwijsinspectie)

Agentschap
Jongerenwelzijn

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

ONDERWIJS
INSPECTIE
OOG VOOR KWALITEIT

Vlaamse
overheid